

XVIII Łądzkie Sympozjum Liturgiczne

(Łądnad Wartą, 18 października 2002 r.)

Dnia 18 października w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie już po raz 18 odbyło się sympozjum liturgiczne zatytułowane: *Pedagogiczny wymiar liturgii*.

Dokonując oficjalnego otwarcia sympozjum, rektor WSD TS ks. dr Marek Chmielewski podkreślił wkład, z jakim wpisują się w 50-letnią historię seminarium organizowane nieprzerwanie od osiemnastu lat sympozja liturgiczne, które co roku gromadzą wiele osób zainteresowanych sprawami liturgii. W tegorocznym sympozjum udział wzięli alumni WSD TS z Łądu, księża salezjanie, którzy ukończyli seminarium łądzkie w ostatnich pięciu latach, klerycy seminariów salezjańskich z Łodzi i Krakowa wraz ze swoimi opiekunami, przedstawiciele zaprzyjaźnionych z łądką

uczelnia seminariów z terenu diecezji włocławskiej oraz alumni seminariów ojców franciszkanów z Katowic i Łodzi, jak i alumni WSD w Łowiczu. Obecni byli także studenci z UKSW z Warszawy oraz przedstawiciele duchowieństwa diecezjalnego z miejscowego dekanatu; łącznie ponad sto osób. W słowie wstępnym organizator sympozjum, ks. prof. dr hab. Adam Durak, powitał prelegentów, przybyłych gości i zapoznał wszystkich uczestników z jego programem.

Podczas XVIII Łądzkiego Sympozjum Liturgicznego wygłoszono cztery referaty i jeden komunikat.

Pierwszy referat, zatytułowany: *Wychowanie liturgiczne we wspólnocie Kościoła*, zaprezentował ks. dr Bolesław Margański z WSD w Tamowie. Autor bardzo szeroko przedstawił, czym jest wychowanie i na czym polega wychowanie w liturgii i poprzez liturgię. Wystąpienie składało się z dwóch części. Pierwsza poświęcona była normom ogólnym, wyjaśnieniu takich pojęć, jak: wychowanie, wychowanie liturgiczne. Referent wprowadził w zagadnienia posług w zgromadzeniu liturgicznym i ich wpływu na kształtowanie postaw młodego człowieka oraz ukazał główne cele formacji liturgicznej, jakimi są: oddanie czci Bogu i własne uświęcenie. Prelegent podkreślił, że wychowanie liturgiczne musi obejmować całego człowieka na poszczególnych etapach jego życia. Dotyczy ono zarówno dzieci, dorosłych, osób starszych, ale także odnosi się do różnych stanów w Kościele (kapłańskiego, zakonnego, małżeńskiego i życia apostołskiego) oraz pozostałych wiernych żyjących w świecie. W tej części referatu autor starał się udzielić odpowiedzi na następujące pytania: (1) Jak łączyć wiarę i kult z życiem? (2) Co czynić, by nasza pobożność była liturgiczna? (3) Co zrobić, by nastąpiło liturgiczne ukształtowanie naszego życia? (4) Jakich praw liturgii należy przestrzegać, by stały się normą naszego życia? Część druga referatu podawała szczegółowe zasady liturgicznego wychowania. Ks. dr Margański ukazał wagę zrozumienia istoty liturgii, które owocuje później we właściwym przeżywaniu sakramentów, Eucharystii, całego roku liturgicznego i w ten sposób przyczynia się do kształtowania właściwych postaw życiowych. Już sam udział w liturgii, która przecież jest działaniem Boga i w którą włącza się Kościół ma ogromne znaczenie wychowawcze.

Drugi referat, który wygłosił ks. dr Stanisław Chrobak, nosił tytuł: *Liturgia „Tempus et Locus” wychowania — realistyczna pedagogia świętości*. Autor wychodzi z założenia, że człowiek jako osoba w liturgii odkrywa się jako podmiot działalności nie tylko w życiu Chrystusa, ale także w Jego misji. Chrystus kształtuje w człowieku nową świadomość, poczucie własnej wartości, a to pobudza osobę do realizacji w pełni swojego człowieczeństwa w świetle Ewangelii, czyli do świętości. Dla lepszego zrozumienia omawianych spraw pierwszy punkt wystąpienia obejmował szczegółowy opis człowieka jako osoby oraz religijny wymiar osoby, opierając się na zasadach personalizmu chrześcijańskiego. To pozwala opisać osobę ludzką niejako w dwóch wymiarach: materialno-biologicznym i psychiczno-duchowym. Religijna wiara włącza człowieka w bogaty świat Boga i Jego wiecznych wartości. Osiągnąć to można przez uczestnictwo w kulcie liturgicznym, które ze swej istoty wzywa do

pełnego zaangażowania się w budowę prawdziwej syntezy między wiarą i życiem. Liturgia wychowuje przede wszystkim przez: słowo Boże, sakramenty święte, Ofiarę Eucharystyczną. Liturgia prowadzi do więzi z Bogiem i spotkania z Nim, ale pozwala także dostrzec godność drugiego człowieka, który jest współuczestnikiem zgromadzenia liturgicznego. To przeżycie wspólnoty liturgicznej uświadamia człowiekowi cały system postaw, norm i zachowań moralnych, które regulują odniesienie osoby do wspólnoty i wspólnoty do osoby. W takim środowisku mówić możemy o odkrywaniu świętości jako wartości i najwyższym celu wychowania chrześcijańskiego, a dzieje się to przez liturgię Kościoła, która przyjmuje, integruje i uświęca elementy stworzenia i kultury ludzkiej, nadając im godność znaków łaski. W liturgii osoba słyszy wezwanie do świętości nie jako sam wymóg moralny, ale przede wszystkim jako wezwanie do odkrywania w sobie transcendencji i nieskończoności. Konkludując swoje wystąpienie referent stwierdził, że od tego, jak dalece człowiek zaangażuje się w liturgię, tak dalece realizuje swoje autentycznie życie chrześcijańskie i swoją świętość.

Po dyskusji nad wyżej przedstawionymi referatami uczestnicy uczestniczyli w uroczystej celebracji Mszy św., której przewodniczył i homilię wygłosił Inspektor Prowincji Piłskiej Salezjanów ks. Jerzy Worek.

Sesja popołudniowa rozpoczęła się od referatu ks. dr. Dariusza Kuźmińskiego, prorektora WSD w Łowiczu, zatytułowanego: *Wychowanie sumienia poprzez niedzielną Eucharystię w świetle roku liturgicznego*. Referent na początku zaznaczył, że opracował zagadnienie nie jako liturgista, ale jako teolog moralista. Jako podstawowe źródło swoich rozważań autor podaje lekcjonarz na niedziele i święta. W pierwszym punkcie swojego referatu ks. Kuźmiński zajął się wychowaniem sumienia chrześcijańskiego uczestnika niedzielnej Eucharystii. Przypominając słuchaczom definicję sumienia zawartą w KKK mówił o roli, jaką w jego prawidłowej formacji zajmuje liturgiczne spotkanie wierzącego z Bogiem i Jego Słowem. To w liturgii dokonuje się konfrontacja człowieka, jego postawy, zachowań moralnych, stanowisk, które zajmuje, z proklamowanym Słowem, które jest żywe i skuteczne. Niedzielna Eucharystia jest szczególnym miejscem głoszenia Słowa i dlatego staje się podstawowym miejscem edukacji sumienia. Nie przecenioną wartością w kształtowaniu właściwych postaw, a więc i sumienia, jest homilia, gdzie kapłan, pasterz dzieli się swoim przeżyciem wiary a w nauczaniu Kościoła odnajduje potwierdzenie i moc dla swojego świadectwa. Referent wskazał na zagrożenia, jakie niesie laicyzacja niedzieli pojmowanej coraz częściej tylko jako dzień odpoczynku, relaksu, bez pracy. To powoduje też częste zwalnianie się z niedzielnej Eucharystii. Jako próbę obrony niedzieli jako punktu spotkania się człowieka z wychowującym Słowem prelegent podał ożywienie poczucia wspólnotowości w Kościele, tak bardzo zagrożonej przez indywidualizm, należyte przygotowanie liturgii przez duszpasterzy, zwrócenie większej uwagi na liturgię Słowa tę z Mszy św., jak i poza nią. Jako pomoc i propozycję dla formacji sumienia autor wymienia także rok liturgiczny. To tu, rozważając mis-

terium paschalne, wspólnota wiary spotyka Chrystusa wzywającego do pogłębienia wiary i nawracania się. W posumowaniu zawarte zostało podkreślenie wartości liturgii, która jest normalną formą związku wierzącego z Bogiem, wzrastania w Nim. W tych warunkach formacja sumienia dokonuje się w sposób stały, naturalny i będzie prowadzić uczestnika niedzielnej Eucharystii do głębszego przeżywania Paschy Chrystusa.

Czwarty referat zaprezentował ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak SDB pod tytułem: *Służebna rola przepisów prawno-liturgicznych*. W swoim wystąpieniu autor w uwagach wstępnych ukazał wzajemne relacje między przepisami kanonicznymi i liturgicznymi a ich funkcją w Kościele oraz kto tym prawom podlega. Przepisy prawno-liturgiczne mają zastosowanie przede wszystkim przy realizacji posługi nauczania i uświęcenia. Przy posłudze nauczania autor podał przykłady i zakres udziału świeckich w posłudze słowa Bożego. Wspomniał, że głoszenie homilii, która stanowi integralną część Mszy św. i szczególną formę przepowiadania, Kodeks Prawa Kanonicznego rezerwuje kapłanowi lub diakonowi. W dalszej części referent podjął zagadnienia związane z posługą uświęcenia. Ta część obejmuje normy prawno-liturgiczne związane ze sprawowaniem sakramentów. Autor rozpoczął od sakramentu Eucharystii, który — jak podaje za Katechizmem Kościoła Katolickiego — jest „sakramentem sakramentów”. Przypomniął i uzasadnił prawną zasadę o jednokrotnym sprawowaniu Mszy św. w ciągu dnia. Tu widzimy też służebną rolę przepisów i norm prawnych, które zabezpieczają przed nadużyciami tak natury materialnej, jak i duchowej. Omówiona została także posługa nadzwyczajnego szafarza Komunii św., którym jest akolita i wierny świecki wyznaczony do pełnienia tej funkcji. Z referatu można było się dowiedzieć, kto i na jakich podstawach może udzielić upoważnienia do udzielania Komunii św. Następnie autor podał normy prawne odnoszące się do szafarza sakramentu chorych oraz do sprawowania tego sakramentu w wielkim zgromadzeniu wiernych. Przy sakramencie małżeństwa referat omawiał także obowiązki wynikające z rękojmi, a przy sakramencie chrztu — zagadnienia chrztu dziecka wbrew woli rodziców. W posumowaniu autor przypomniał, że ani przepisy prawne, ani liturgia, ani Kościół nie stanowią celu dla siebie, ale są znakiem i narzędziem, przez które realizuje się obecność Boga, a ludzkość zdobywa przystęp do Niego i jedność między sobą.

Po ostatnim referacie ks. lic. Zbigniew Adamiak z WSD TS w Łądzie odczytał komunikat: *Prace polskich liturgistów nad „Ceremoniałem wspólnoty parafialnej”*, w którym zawarł sprawozdanie z seminarium wykładowców liturgiki, które odbyło się w dniach 11–12 września 2002 r. w WSD w Tarnowie.

Podsumowując obrady, ks. prof. Adam Durak podziękował prelegentom i wszystkim, którzy przyczynili się do sprawnego przeprowadzenia sympozjum oraz wszystkim obecnym za udział XVIII Łądzkim Sympozjum Liturgicznym.